ARUBA IN 1816

DOOR

DR. J. DE HULLU

Tegelijk met zijn brief van 19 October 1816, waarbij hij naar het Vaderland een copie afzond van het verslag der commissie, die met de overneming van Bonaire was belast geweest, zond de gouverneur-generaal van Curaçao ook een afschrift over van hetgeen hem de commissie had gerapporteerd omtrent het eveneens door haar overgenomen eiland Aruba [1]).

Het rapport bezit noch dagteekening noch aanwijzing van plaats doch is kennelijk opgesteld nadat de commissie van haar reis te Curaçao was wedergekeerd. Dat het op geen elegantie van stijl vermag te bogen is zoo erg niet — 't is ambtenaarsgeschrijf — maar hinderlijk is het dat de commissie zich niet meer op de duidelijkheid heeft bevlijtigd. Echter zou het onredelijk zijn haar al de schuld op den hals te schuiven: de slordige copiist heeft daar stellig ook zijn deel van te dragen. Hoe het zij, wij hebben nu eenmaal hun cacographie wel voor lief te nemen, en om den inhoud verdient zij trouwens de kennismaking ten volle; zij moge daarom hieronder volgen zooals zij reilt en zeilt.

Aan Zijne Excellentie den vice-admiraal A. Kikkert, commandeur der Milit. Willemsorder, Gouverneur-Generaal van het eiland Curaçao en onderhorige etc. etc. te Curaçao.

HoogEdele Gestrenge Heer

(Den 10 Juni 1816 te Aruba gearriveerd hebben zij des anderendaags dit eiland voor den Koning der Nederlanden in bezit ge-

[1]) Brief van den gouverneur-generaal van Curaçao en onderhoorigheden aan den Directeur-generaal van Koophandel en Koloniën van 19 Oct. 1816. — Het verslag van Bonaire is uitgegeven in De West-Indische Gids van Januari 1922 (4e jaargang, blz. 505).

nomen enz. Zij leggen een staat over van de bevolking [1]), en geven vervolgens verslag van den algemeenen toestand).

„Aruba ligt op 12 graden enz (volgt een opgave van de ligging en grootte van het eiland en van de namen der bergen). Het is in geene *districten* verdeeld, ook is zulks thans onnoodig.

Er is aan de oostpunt een plaats genaamd Fontein, een lopend water waarvan de source te soupçonneren is uit de bergen tekomen, welke waterloop ondanks de drooge jaren die hier geweest zijn, waarbij menschen en vee zijn omgekomen aan gebrek van voedzel, nimmer opgehouden heeft water te geven. Bij deze fontein is een bakkoval aangelegd waar ook een ruitershuis staat, tgeen in een slegte situatie is. In dit huis wordt iemand vergund te woonen en de grond te bewerken maar hij moet daarvoor contracteeren met den commandeur, wie zints jaaren herwaards deze tuin of bakkoval als een toelaag is afgestaan en 't geen wij almede geagreëerd hebben. Buiten deze fontein zijn er geene lopende wateren. De verschillende putten en tankies hebben immer in de behoeften van menschen en vee kunnen voorzien. De tankies ontvangen slegts water van de regens.

De *baaijen* zijn de volgende: 1° Paardebaaij, goed voor vaartuigen van 10 à 12 voeten diepgang, en die met een zuidewind alleen open is; 2° Spaansche Lagoen, waarvan de ingang eng en ondiep is, alleen geschikt voor kleine vaartuigen van 6 à 7 voet, deze Spaansche Lagoen valt in de Paardebaaij en strekt zich O. en W., in 't midden circa met een doorgaande diepte van 8 à 9 voet, kleine vaartuigen werken zomtijds van Paardebaaij langs deze lagoen naar boven; 3° Kommandeursbaaij, ingang eng en slegts 15 voeten water in 't midden der geul, goed voor kleine vaartuigen; 4° Baaij Grootgat, mede om de O. een ingang van 15 voeten, door zijne engte voor groote vaartuigen almede niet

---

[1]) Volgens dezen staat bestond de bevolking van het eiland uit: 4 Nederlanders (3 mannen en 1 vrouw), 187 „ingeborene blanken (60 m., 57 v., 37 jongens en 33 meisjes), 20 blanke vreemdelingen (9 m. 4 v., 1 j. en 6 m.), 564 „echte Indianen" (134 m. 192 v. 123 j. 115 m.), 584 „gecouleurde vrije" (127 m., 160 v., 144 j. en 153 m.) 37 „zwarte vrije" (7 m., 13 v., 6 j. en 11 m. 133 „gecouleurde slaven" (20 m., 9 v., 65 j. en 39 m.) en 203 „zwarte slaven" (46 m. 81 v., 44 j. en 32 m.), dus in totaal 1396 „blanke en vrije lieden" (340 mannen, 427 vrouwen, 311 jongens, 318 meisjes) plus 366 slaven of in het geheel 1732 zielen. Wat de godsdienstige gezindten betrof geeft de staat op: 279 gereformeerden, 11 lutherschen, 1106 roomschgezinden en 19 joden; wat het beroep betreft: 3 ambtenaars, 194 planters, 8 kooplieden, 78 zeelieden, 8 timmerlieden, 9 visschers, 8 schoenmakers, 8 winkeliers, 2 goudsmeden en 1 kleermaker.

praticabel; 5° nu bewesten de Paardebaaij is een baaij, genaamd Zandpunt of Posbio, waar schepen kunnen liggen, de Hooiberg O. t. Z van zich hebbende heeft men de baaij open, het is een vlak opgaande strand, dus kan men op 't lood ankeren, van deze baaij tot aan de westpunt is ankergrond except bij de Kalkovenbank, egter op een goede distantie van de wal. Ook moet men bewesten dezen berg zijnde zorgvuldig de gemelde bank vermijden, die een goed eind van de wal langs de wal ligt en waar de branding op staat.

Vruchtbaarheid. De grond is vruchtbaar voor vruchten, die best de droogte kunnen uitstaan. De gronden meestendeels onderaards klijagtig en bovenwaards zandagtig. Het wordt (er) door veel regen zeer koud en geen middelmatige regen krijgende zeer heet. Het gewas wordt ras verdord. Door aanhoudendheid van bestendige regenflagen kan staat gemaakt worden meest alle het geplante in te oogsten, en somtijds twee kroppen [1]) op één jaar te winnen van groote mais of Pietje Beeks-mais. Er is nog veel ongecultiveerd land, waaronder eenig zeer goed land. De eigenaren van lappen gronden zal men uit de staat kennen (Letter B) [2]), dan in den volstrekste zin is er geen stuk land, dat aan particulieren toebehoort, alles behoort het Rijk. Ieder heeft echter voor 't stuk, dat zijlieden bebouwd hebben, eene vergunning van de in den tijd zijnde gouvernementen, en hunlieden [3]) van die faveur te laten blijven jouisseren komt dus voegelijk voor, maar er moet toegezien worden dat er van deze faveur geen misbruik gemaakt worde, redenen waarom wij het nodig geoordeeld hebben zulks aan de heer Kommandeur te recommanderen.

Klimaat. Regentijd begint in de maand October en continueert bij flagen tot Maart. Het klimaat is even gezond in de drooge als regensaisoen.

Inwoonderen. (voor hun getal, middelen van bestaan en godsdienst verwijst de commissie naar den bij hun rapport overgelegden staat, die hiervóór in substantie is medegedeeld).

Met de *beschaving* op dit eiland is het zodanig gelegen dat een ieder wel christen is, maar er zijn geen leeraren om verder onderwijs te geven, ook geene schoolmeesteren om de opvoeding der jeugd te soigneren. Ten opzigte van de *geneeskunde* bevindt zich hier eene Ad. Eberh. Schuijk, waarvan wij eene missive ontvangen

---

[1]) Oogsten, Eng. Crop.

[2]) Het scheen onnoodig dezen staat hier af te drukken.

[3]) Het HS. heeft: en dus hunlieden enz.

hebben, die ten deze annexeeren sub Letter H.[1]) *Het getal der huisen* zie Staat Letter B[2]). Het *armwezen* bevindt zich zonder middelen en het getal der armen is vrij talrijk. Tot een klein soutien hebben wij nodig geoordeeld het 6e en 9e artikel van de ampliatie op de instructie van den commandeur [3]) te arresteren.

Voortbrengselen. Mineralen: de *bereiding van zout* heeft nooit plaats gehad[4]), zoutpannen zijn er 3 en 4 anderen zoo genoemde, en brengen alle zeven kragteloos zout voort. Hetgeen de zoutpannen voortbrengen is voor de bewoners van dit eiland naauwlijks toereikend voor hun consumtie. Omtrent de ongelden, kan men niet opmaken, want ieder zendt zijn knegt en ezels om het te halen. Het zout wordt door de inwoonderen de een aan den ander verdebiteerd.

Het *kalkbranden* op dit eiland is in diervoege gelegen: men verkrijgt van den commandeur permit om een kalkoven te branden, welke met 's Lands hout wordt gedaan. Men kan zoowel op de kaaij als aan de vaste wal de oven aanleggen. De inwoonderen genieten alle de kalk voor hun zelfs, edoch zedert wijlen de heer Pr Specht [5]) als commandeur hier was [6]) is er zeker portie na de grootte van de kalkoven voor 't land begeert, die ook wierdt afgegeven tot gebruik van 's Lands gebouwen. De inrig-

---

[1]) In dit request (dd. 26 Maart 1816) richt Adam Eberhard Schugk, chirurgijn, geboortig uit Hessen, thans wonende op Aruba, aan de Commissie het verzoek om aangesteld te worden in den vaceerenden post van gouvernementschirurgijn. Hij deelt daar tevens mede dat hij hij van 1774 tot 1800 in 's Lands dienst is geweest als sergeant, bij de inbezitneming van Curaçao door de Engelschen op verzoek eervol ontslag heeft bekomen, en sedert op Aruba het chirurgijnsvak heeft uitgeoefend.

[2]) Volgens dezen staat, opgemaakt 27 Maart 1816, telde men destijds op Aruba 281 huizen, 261 tuinen, 459 stuks hoornvee, 2082 schapen, 2502 cabrieten, 141 paarden, 467 ezels en 6 varkens.

[3]) Deze artikelen bepalen, dat „om in den nood der armen te kunnen voorzien" iedere maal dat een schip zee kiest, gevorderd zal worden van den schipper 4, van den bootsman 2 en van elk matroos 1 reaal, welke gelden door den kommandeur zullen geind worden en aan de behoeftigen uitgedeeld door een door hem aan te stellen boekhouder, — alsmede, „dat alle visscherscano's moeten genommerd worden om te weten wie eigenaars zijn waarvoor betaald moet worden 1 reaal, voor 6 maanden,en na verloop van dien tijd dezelve weer op te ontbieden en na te zien of het nodig is te nommeren, edoch, nommeren of niet, zoo betaald elken cano weer 1 reaal ten voordeele der armenkas". — Een reaal hield in 6 stuiver.

[4]) Misschien wordt bedoeld, dat men op Aruba nooit het raffineeren van het zout heeft uitgeoefend.

[5]) Borchard Specht werd tot kommandeur van Aruba aangenomen op 24 Sept. 1792, hij komt als zoodanig nog voor op 30 April 1794.

[6]) Het HS. heeft: waren.

tingen tot het kalkbranden bestaan in 't vellen van zwaar hout, meestendeels mangels in soorten, en dat in 't ronde gelegd. Eerst een laag hout, de voeten naar de grootte, dan een laag steenen bovenop een voet minder in 't ronde, en zoo vervolgens wordt de laag hout en steenen, de voeten verminderd, tot boven toe digt opgesloten, gestapeld of gekegd, met een holte in 't midden, daar een flambau, of koker genaamd, door in gestoken wordt met een windscherm van takkebosschen, men steekt het vuur aan de top van de flambau of koker en zoo daalt het neder in't rond. Nadat (het) 8 of 15 dagen verbrand is, wordt het met zout water door mankement van zoete geblust op dit eiland, en dan door den eenen inwoonder aan den anderen gedebiteerd. De kosten tot de bereiding derzelve, onbepaald.

Nasporingen tot de minerale stoffen zijn [1]) ingevolge oude discoursen door zekeren heer Prins gedaan en na dato nooit. Hij zou aan de oostpunt gegraven hebben en daaruit stoffen gehaald, welker waardigheid onbekend is. Deze plaats hebben wij ook bezigtigd dan het scheen ons toe er geene stoffen van waarde waren, zulks ook wel te presumeren want na zooveelen kosten gemaakt te hebben zou hij, indien zijne pogingen niet vruchteloos waren geweest, wel gecontinueerd hebben. Een berg is er die kristal bevat, waarvan wij de eer hebben hiernevens eenige stukken te voegen.

Bosschen. De bosschen strekken zich uit van 't middenste des eilands beginnende aan de berg Warawau oostwaards. Allen behooren den Koning der Nederlanden. Nuttig houtgewas en planten van eenige waarde is er geen. De weinige watapanas, indigo, biego, rood, graauw en zwarte mangelboomen kan er eenig timmerhout voor kleine schuiten daaruit geveld worden (sic). Pokhout is er weinig die geveld kan worden, voormaals is zulks gedaan voor wielen van rolpaarden voor Curaçao. Stokvishout is er een plek daar geveld kan worden doch van weinig waarde, een proef hiervan hebben wij den commandeur geinviteerd na Curaçao op te zenden. Dezelve [2]) staan onder de directie van den commandeur. Men velt uit het bosch, buiten het bereids geallegeerde [3]), drooge dunne stutten van coraalhout en grauw mangel en sparretjes van rood en graauw mangel tot opmaken van de zogenaamde huisen of hutten alhier. De mindere soorten zijn gantsch droog hout, vol holtens en krom, tot niets anders nuttig

[1]) Het HS. heeft: is.
[2]) D. i. de bosschen.
[3]) Het HS. heeft: de bereids geallegeerde.

als voor het vuur. De quantiteit 's jaarlijks verkwist, onbepaald. Beter gebruik als geallegeerd is er niet van te maken. Dezelve wordt op geen andere wijze gedebiteerd dan bij geval de eene inwoonder aan den anderen.De ongelden daarop lopende, onbekend. Het afgevelde hout is nooit door jong hout vervangen, kan ook hier ter plaatse niet vervangen worden en wordt geheel aan de natuur overgelaten. Zedert den jaare 1790 tot 1815 meest slegte jaren en ophoudendheid [1]) van regen gehad, waardoor de verdorring der bosschen is ontstaan.

Landbouw. Het getal der ***tuinen***, te zien uit Staat B[2]), de grootte derzelve ons onbekend, echter allen klein. De voortbrengzels der zelve zijn mais, Jamaiksche en kleine boonen in soorten, piendens, rankvruchten als meloen, watermeloenen en pampoenen. In sommige tuinen vindt men tusschen de zwaare steenen, die 't vocht behouden [3]), casjoe, gujabes suurzak, papajes en zuure limoenboomen, en de plaatse[4]) ,Fontein genaamd, brengt bacobes, limoen, suurzak, twee à drie planten pising en twee à drie kokosnootboomen voort. De quantiteit 's jaarlijks van de vruchten, nooit in agt genomen. De mais in gewoone jaren wordt gewonnen na vermogens van ieder die een tuin beplant, eenige 6 maanden en andere meer of minder voorraad trekkende. Alle zoorten van graanen zijn aan gelijke wisselvallighedens onderhevig en naar alle waarschijnlijkheid is 't geheele land een en hetzelfde teellande en den oogst alzo aan 't eene als 't andere onzeker zijn zoude [5]). De landbouw wordt gedreven door sjappen, het ploegen en bedammen derzelve zoude misschien eenige verbeteringe kunnen aanbrengen ten waare de kosten van ploegossen en materialen niet enorm zouden zijn te dragen, en geen debiet voor de voortbrengzelen hebbende, ook de onzekerheid van gras waardoor de ossen kunnen gevoed worden.

De soorten vruchtboomen vindt men op dit eiland (als hiervoor vermeld), en dat weinig. Er zoude nog ter culture derzelve

---

[1]) Bedoeld wordt: ophouden van regen.

[2]) Zie hiervoor.

[3]) Het HS. heeft: behoudt.

[4]) Het HS. heeft: ter plaatse.

[5]) Denkelijk stond er in het oorspronkelijke verslag het volgende te lezen „en naar alle waarschijnlijkheid is 't geheele land een en hetzelfde (nl. graan, hier: mais) teelende alzoo den oogst alzo van 't eene als 't andere onzeker zijn zoude", d. i. omdat, om het even welk soort van graan men verbouwen zoude, de oogst van het eene zoo goed als van het andere toch aan dezelfde risico onderworpen zou wezen.

veel ontbreken [1]) indien het land niet aan droogte, door de laagte, met siltigheid onderhevig ware [2]).

De grond alhier zeer goed voor *catoen*, echter aan veele wisselvalligheden onderworpen. *Proeven van indigo* nooit genomen, schoon er een plant voor wilde indigo wordt aangezien, en deze plaats niet geschikt eenige toebereidselen te doen. Schoon de *weilanden* door de droogte veel te lijden hebben schiet het gras door de allerminste regenflagen spoedig uit. Nooit zijn voor deze *proeven van Guinea-gras* genomen, op eenige plekken van dit eiland kan zulks gedaan worden waartoe, buiten 't geen wij reeds medegenomen hebben, t' noodig zal wezen eenige planten te zenden.

Dieren. De *paarden* teelen goed voort maar kunnen zich niet in de droge tijd of slegte jaren zoo wel schikken als cabrieten, ezels en koebeesten, die zich met steekels en takken der geboomtens voeden, de verkoop is ook weinig (er) van, het wierd voor dezen geteeld om daarmede het andere vee op te jagen. *Muilezels* wierden hier nimmer geteeld, ook kan zulks hier niet voordeelig zijn. De fokkerij van de *ezels* is alleen voordeelig aan den Lande omdat die beesten beter tegens de droogtens kunnen worstelen dan andere, dan (met) de onkosten, die men moet maken om de wilde ezels te vangen, is (het) zoo gelegen dat, als men de ezels in het bosch wil [3]) verkopen, men er naauwlijks 12 realen voor maakt, Gebruik van de *schapenwol* alhier van geen belang. Die uit liefhebberij een matla [4]) heeft gemaakt, ondervindt dat de moeijelijkheid derzelve om het in order te brengen meer aandoet als een in vreemde landen te koopen. Geen *verbetering* zou men *aan de schapenteelt* kunnen toebrengen daar alle ras van schapen aan even dezelfde gevaren onderhevig zijn, en 't is gebleken dat de schapen (daar) thans zijnde zeer wel voortteelen. Omtrent het verschil aangaande de veeteelt van het jaar 1790 tot 1813 is op te merken [5]), dat de volgende motiven oorzaak zijn dat 's Lands cabrieten en schapen geheel weg zijn, als 1° de inbezitneming van

---

[1]) Misschien heeft men te lezen: niet veel ontbreken.

[2]) Het HS. heeft: onderhevig is.

[3]) Het HS. heeft: wilde.

[4]) Het Fransche matelas, (matras)?

[5]) Een van de aan de commissie ten onderzoek opgegeven vragen luidde aldus: „Daar de eilanden Bonaire en Aruba voornamentlijk gediend hebben om op 's Lands rekening aldaar allerhande vee te fokken, zoo vraagt men: in welken staat heeft deze veeteelt zig bevonden in den jare 1790, en in welken bevindt zig dezelve thans? Welke zijn de oorzaken van het verschil."

dit eiland door de Engelschen, 2° de pest ontstaan door de strenge droogtens, 3° de blokquade van den Engelschen kapitein, die zich eenige honderden liet leveren, 4° de inbezitneming van dit eiland door Guil. Miranda, die voor zijne troepen en voor opjaging het nodige rijkelijk nam, en nu ten laatste is door de Engelschen nog na de capture veel verkogt. De *overgeblevene ezels* te zien uit den Staat Letter F. [1]).

De middelen om meerder voordeel van het eiland Aruba te behalen, zie onze conclusie.

Visscherij wordt hier niet gelijk te (sic) Europa gehanteerd, de visschers zijn meest zeevarende lieden en visschen in kleine cano's daar naauwlijks twee man in kan, en vangen [2]) zooveel als voor de dagelijksche consumptie nodig is en ook menigmalen niets.

De landen van Aruba ongeschikt voor de teelt van *bijen*, *zijde* of *cochenille*, waarom nimmer proeven gedaan.

De vaartuigen die het eiland bezit, zie Lijst D. [3])

Kan men niet beantwoorden [4]).

Het eiland Aruba is in den handel even gelijk als altijd is geweest, dit is te zeggen dat de vermogende inwoonderen een klein vaartuig equiperen en door de Curaçaosche kooplieden met cargasoenen gefourneerd worden [5]), waarmede zij den handel aan de Spaansche kust [6]) drijven en de retouren, bestaande in stokvishout, huiden, cabrietenvellen enz. naar Curaçao verzonden worden. De bezitneming door de Engelschen heeft daarin geen verandering gemaakt dan alleen enorme in- en uitgaande regten opgelegd.

Producten van Aruba, geene. De artikelen, welke het land voortbrengt, zijn [7]) mais en boonen, alleen toereikende voor de inwoonderen.

Algemeene vragen. Plaatselijke instellingen en inrigtingen, welke min of meer in betrekking staan met de een of andere tak van

---

[1]) In dezen staat wordt vermeld dat er op 11 Maart 1816 op Aruba gevonden werden „3 koeijen en 96 eezls, behalve het geene is aangeteelt zedert het jaar 1806 tot heden", maar dat „bij onderzoek op heden den 13 Maart 1816 gedaan op requisitie van de heeren commissarissen", bevonden waren aanwezig te zijn „plus minus 443 ezels".

[2]) Het H. S. heeft: vangt.

[3]) Deze lijst ontbreekt.

[4]) Dit slaat op de vraag: „hoeveel vaartuigen of schepen ieder eiland bezat" in de jaren 1790 en 1803.

[5]) Het H.S heeft: wordende.

[6]) D. i. het tegenoverliggende vasteland van Spaansch Zuid-Amerika.

[7]) Het HS. heeft: is.

bestuur of administratie, kan er geen andere opgaaf ofte copie der besluiten gegeven worden dan die door het oppergezag van het eiland Curaçao aan de commandeur van dit eiland gegeven werden [1]) Alleen is ons nog geworden een instructie van 12 Januari 1791 van den commandeur, zoo ook een tarief waarna de besoldiging der geemployeerdens geregeld wierd, zie Bijlage letter EE[2]).

Tot hier alle de poincten, door Uwe Excellentie ons opgegeven, beantwoord hebbende, nemen wij de vrijheid onze consideratiën [3]) over het eiland Aruba, en hoe daarvan de meeste voordeelen te trekken, aan het meerder en verlicht oordeel van Uwe Excellentie te onderwerpen.

1°. Indien het gouvernement weder de teelt van schapen en cabrieten wil daarstellen, dan is de ezelteelt zeer nadeelig, want om dezelve te vangen wierd er [4]) meestendeels zooveel aan rantsoenen uitgedeeld voor de jagers als dat de gevangen ezels bijna waard waren. Ook vertrappen de ezels de jonge lammeren en cabrieten. De existerende ezels te verkopen zou alsdan het beste zijn, en dezelve in het bosch te verkopen komt dus het voordeeligst voor.

De *cabrieten* weder in 't wild te laten teelen zou nadelig zijn, dezelve geheel nieuw moetende aanleggen dient men ze tam te houden, waartoe het nodig zoude zijn houten coralen te maken, welke weinig onkosten zoude veroorzaken, aangezien er houtwerk daartoe in abondance is en bij ieder coraal een neger en twee jongens te zetten om ze te soigneren is nodig.

De *schapencoralen* zou men ook dienen te maken, dit zou almede niet veel onkosten zijn, aangezien de steenen er zijn en men eenen kalkoven kan branden van rijkshout.

Cabrietencoralen zou men dienen aan te leggen drie, als een aan de Kleine Put, een aan de cachoentje [5]) bij de Fontein, en aan de Poos Warrewouw. Voor ieder coraal aan te leggen zou men dienen te hebben 100 geiten en 10 bokken.

Schapencoralen, twee aan de Kommandeursbaaij, een aan de Fontein en twee aan de Westpunt. Voor ieder coraal 100 schapen en 10 rammen, en ook bij ieder coraal te plaatsen een bejaarde neger en twee jongens.

---

[1]) Het HS. heeft: worden.
[2]) Het scheen onnoodig deze bijlage hier te laten afdrukken.
[3]) Het HS. heeft: considerans.
[4]) Het HS. heeft: wierden.
[5]) Zoo in het HS.

Hoornvee, 1 coraal en zulks bij de Rooij Arootje, waartoe nodig zouden wezen 50 koeijen en 5 bullen, en al mede een neger en twee jongens, alle welke negers en jongens men misschien van de slaven van Bonaire zoude kunnen nemen.

Bij ieder coraal dient ook een wagtershuis geplaatst te zijn. Besluit men om deze coralen aan te leggen, (zoo) zou men onder de inwoners van Aruba wel eenige vinden, die eenige beestialen aan het Rijk zouden willen schenken, en zulks hier [1]) kenbaar zijnde zou gewis de goede zèle der inwoonderen van hier ook iets daartoe willen attribueren. Het provenu der ezels [2]) zou al mede veel soulaas zijn in de de te makene onkosten.

Deze coralen willende aanleggen zou het nuttig zijn eenen directeur daar aan te stellen, waartoe wij Uwe Exccelentie zoude proponeren den heer J. van der Biest op een zodanig tractement als UH.Ed.Gestr. zult goedvinden, en onder hem te plaatsen 3 coraaltelders of ruiters, waartoe wij Uwe Exc. voordragen de personnen zie Lijst L [3]), en dan alle de inwoonderen zonder onderscheid aan te zeggen van niet meer beesten te houden als 50 schapen of cabrieten, 6 hoornbeesten, 4 ezels of ezellinnen, 1 merrij en 2 paarden.

2°. Indien het Uwe Exc. niet behage om de teelt te Aruba weder daar te stellen; dan de vrije teelt aan de inwoonderen ieder na hun vermogen vrijelijk toe te staan en hun dan de belastingen, daarop te stellen, te doen betalen. Door deze mesure zou het Rijk geene onkosten hebben, dan of dit door den tijd het voordeligste zou zijn is moeijelijk ja ondoenelijk te bepalen, maar deze maatregel zou aan de bewoners van Aruba aangenamer zijn, en of dezelve thans aangezien de troubles op de Spaansche kust niet te prefereren waar laten wij aan Uwe Exc. over te bepalen. In dit geval kan de teelt der ezels blijven want het is dan al voordeel wat er van komt, maar de opjaging der ezels moet dan bij aanneming gedaan worden en niet in voege zooals zulks tot hiertoe heeft plaats gehad.

De *zoutpannen*, op Aruba zijnde, zou men aan den een of anderen kunnen verhuren. Hierdoor zou het gouvernement er iets voor ontvangen, en er zou over dezelve eene directie zijn.

Alle de inwoonderen zijn verpligt twee dagen in de week 'sLands werken te verrichten als opjagen van vee, schoonmaken van put-

---

[1]) Nl. op Curaçao.

[2]) Nl. van de verkochte, zie hiervóór.

[3]) Deze lijst schijnt van niet genoeg belang om die hier op te nemen.

ten en tankies enz., maar bij de opjaging van vee moeten zij nog een halve cabriet voor rantsoenen hebben, en uit hoofde van die verpligtinge betalen zij geene belastingen hoe ook genaamd. Dat men deze verpligting laat berusten op die inwoonderen, die conpleet onvermogend zijn, is niet onvoegelijk, maar dat alle andere vermogende de belastingen betalen na proportie van hier [1]) komt ons billijk voor. Ook zijn de inwoonderen daar geenzints tegen.

Ieder, die een lap grond beplant, heeft dat stuk gratis. Zou het dus niet billijk zijn dat hij 's jaarlijks daarvoor belasting zou betalen zooals elk inwoonder hier moet doen? Alleen zij het ons veroorloofd Uwe Exc. te observeren dat, daar de bewoners van Aruba in veel deelen afhangelijk zijn van die van hier, dat daaromme de op te leggen belastingen minder mogen wezen.

De mesure van belasting door Uwe Exc, geadopteerd wordende, zal het nodig zijn eenen ontvanger te plaatsen te Aruba, die die belastingen moet innen, ook de andere ontvangsten zou moeten doen, thans door den kommandeur ontvangen wordende, excepterende diegeene, welke aan gemelden kommandeur als emolumenten zijn toegekend. Voor gemelde post zouden wij aan Uwe Exc. proponeren den heer Simon Prince, ons daartoe als zeer geschikt voorkomende.

Het *kommandeurshuis* zoo ook de drie *ruitershuisen*, plaatsen waar staande gemeld in Staat letter F [2]), zijn alle in eene slegte positie, zoo ook het *soldatenquartier* aan de Baaij en het *wagthuis* aan het fort Zoutman. Om die in order te brengen zoude het best wezen om door den kommandeur de maten van deuren en vengsters op te geven, dezelve hier vervaardigen, dezelve hem dan toezenden met authorisatie de woningen in order te laten brengen. De ruitershuizen zouden dan tot inwoning kunnen strekken aan de voorgestelde coralen-opzigters.

Het *fort Zoutman* is mede in een slegte situatie en dient nagezien te worden, zoo ook de artillerie daar zijnde, en men dient aan den commandeur eenige goede geweren te zenden ter remplacering van de geene, hier als onbruikbaar opgezonden.

De *opvoeding der jeugd* een voornaam point zijnde bij de beschaafde natiën mogen wij niet met stilzwijgen passeren de noodzakelijkheid (van) eenen schoolmeester te Aruba. Wij dra-

---

[1]) Nl. op Curaçao.

[2]) Deze staat geeft op dat de ruitershuizen stonden resp. aan de Kommandeursbaai, beoosten het kommandeurshuis en aan de Fontein; het soldatenkwartier in het fort aan de Paardebaai.

gen aan Uwe Exc. daarvoor voor den persoon van Lans, hier woonachtig, enz.

Vermenende aan den last van Uwe Exc. tot dusverre te hebben voldaan zo noemen ons met verschuldigde hoogachting

Uwer Exc. zeer gehoorzame dienaren.

De commissie, door Uwe Exc. gedesigneerd tot de over- en opneming der eilanden Bonaire en Aruba,

(get.) De Quartel, kapitein-luitenant en ridder,
I. F. G. Ziegler, Frans Rojer.